

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is:

Schrijver	Rob de Graaf
Titel	Colombina
Jaar	2013
Uitvoering	De Gemeenschap / tgEcho / Roy Peters

Copyright (C) 2013 by Rob de Graaf

ROB DE GRAAF

COLOMBINA

Personages

Colombina

Anna

Sousou

Een jonge musicus

I

Colombina en Anna.

COLOMBINA

De profundis, Anna

Uit de diepten van het wereldduister heb ik ook vandaag weer een aantal kunst-attracties voor u weten op te delven

Brekebenen uit diverse disciplines staan te popelen om op te mogen treden voor hun geliefde, gevreesde vorstin

ANNA

Is 't weer zover?

Komen ze weer langs, die amateurs?

Moet ik dat allemaal weer aanzien, aanhoren en ondergaan, dat tot kunst verheven ongemak?

En dan moet ik er zeker weer bij kijken of het me iets kan schelen wat ze daar doen...-

COLOMBINA

Ja, Anna, zo is het

Kunst moet, al is het maar één keer per week

Morgen mag u weer sherry drinken en paardrijden, maar voor vandaag zit er van alles in de artistieke fruitmand – en die mand moet leeg

ANNA

Ga jij mij niet vertellen wat moet en wat niet moet, Colombina

Graag bewaar ik de illusie dat ik het ben die hier heerst – dat ik het voor
het zeggen heb

Nee – nu even je klep dichthouden

Wacht totdat je iets gevraagd wordt – zo zijn de verhoudingen hier –
upstairs spreekt en downstairs hoort 't aan

COLOMBINA

Sorry, koningin

Ik probeer 't allemaal goed te doen en een beetje met u mee te denken

Dat is mijn taak, toch?

ANNA

Een van je vele taken

Voor de totale optelsom van mijn welbevinden ben jij verantwoordelijk

In mijn eentje kan ik niets en mag ik niets en ik kom niet van mijn plek

Als een versteende spin zit ik vast in een web van plichten en gefixeerde
verhoudingen

Geen mens is zo machteloos als een koningin in haar paleis

Tot troonzitten veroordeeld, ben ik

Maar jij...- Jij kunt alle kanten op

En daarom moet jij alles voor mij doen

Mij te bedienen en het verbindingskanaal te zijn dat ervoor zorgt dat ik niet
helemaal van de wereld raak losgesneden – dat is jouw eretaak

COLOMBINA

De eerste die zo dadelijk komt spelen...-

ANNA

Alsjeblieft, Colombina

Nog even niet

Nog even geen details en geen dagprogramma

Heb je dan helemaal geen gevoel?
Het werk uitstellen, dat is alles wat ik van je vraag
Een ogenblik nog wil ik dat we met z'n tweeën zijn
Dat voelt goed en zo vertrouwd
Wie kent mij beter dan mijn bediende?
Mijn oog, mijn oor en mijn stem, dat ben jij
Niemand die me zo goed begrijpt
Niemand die zo goed weet als jij wat ik allemaal tekort kom
Ook dat is het lot van de koningin: eeuwig droogstaan
Soeverein en solitair het leven door
Laat me je handen nog eens bekijken, Colombina
Zien ze nog steeds zo rood van het harde werken?
Toch kunnen ze heel zacht zijn, dat weet ik uit ervaring
Toe...- Kom nu even binnen mijn aura...-
Ik doe je toch niets?
Kunnen we die kunst voor vandaag niet gewoon skippen, Colombina?
En samen iets gezelligs doen?

COLOMBINA

De paleisweek kent nu eenmaal zijn vaste indeling
Vandaag is de dag waarop ze komen
Om op te treden en om op uw oordeel te wachten – zo is het hier geregeld
Gaan ze ondersteund worden, of niet?
Zit er misschien zoiets als een koninklijk eregeldje in?
Die paar minuten excelleren voor hun koningin, die betekenen alles, voor ze
Moeten ze doorgaan met de kunst, of toch kiezen voor een reëel beroep?
Blijft de illusie nog bestaan, of breekt dat dunne glas in scherven?
U bent hun scheidsrechter

ANNA

Goed, oké – laat maar komen, dan –

ik zit er klaar voor

Ik ben benieuwd

Ach, wat zeg ik – ik ben helemaal niet benieuwd

Dan komt er weer dit, dan komt er weer dat – ik merk het verschil niet eens

Al die kunst is opgeklopte lucht

Alles wat zogenaamd mooi is lijkt op elkaar

Maar goed – ik leg me erbij neer, ik schakel mezelf naar de kom-maar-op-stand

Maar...-

Maar daarna, Colombina, – let op, want dit is een opdracht, die ik jou nu geef – daarna, als we de kunst weer hebben overleefd, dan moet jij heel rustig de tijd nemen om jouw koningin, die het zo moeilijk heeft, eindelijk weer eens lekker hard te masseren – hier, laag in mijn hals, waar ik extra gevoelig ben
Ik weet dat je dat heel goed kunt en dat ik,

als ik die aanraking van jou onderga, dat ik dan helemaal...- Op vakantie ben...- In een roze pretpark...-

Weg ben ik dan uit deze marmeren zaal waar het altijd kil is en waar altijd de zware lucht van de monarchale beslommeringen op me drukt

Weg van wie ik hier moet zijn en terug naar wie ik ooit had willen worden: een gretige levensconsument

Het pulserende bewegen van die sterke handen van jou, dat brengt me naar warme en donkere streken...-

Naar een magisch bonga-bongaland...-

De tuin van Eva...-

Harder, Colombina, het mag altijd harder...-

Te ver kun je niet gaan...-

Doe je het, voor mij?

Geef jij me zo dadelijk een beetje meisjesplezier?

Laat je me huiveren, hier in m'n buik? Gewoon, omdat 't goed voor me is?

Omdat ik verder geen kant op kan, met mijn gevoel?

Beloof je dat?

Colombina katje?

COLOMBINA

Uw kleinste verlangen is voor mij een bevel, Anna, dat weten wij allebei

Wat u wenst, dat heb ik te leveren

Maar, en ook dat zouden we allebei moeten weten, ik heb toch een sterke voorkeur om enige afstand te bewaren

Iedere vorm van perversie is mij vreemd – waar ik vandaan kom, daar bestaat dat allemaal niet – bij ons in het dal, daar gaat het gewoon recht open-neer en in het donker – het heeft een functie en veel stelt het verder niet voor...- Je denkt er niet bij na en erover praten, dat is al helemaal niet wat we gewend zijn

Dus...- Uw vlees kneden...- U de rillingen bezorgen...-

Ergens is dat toch niet helemaal de bedoeling, volgens mij

Maar – we zien wel hoe 't loopt, vandaag

Volgens mij komt het eerste optreden er aan

Als 't kan, Anna, probeer dan een beetje te glimlachen en met een soort van belangstelling te kijken

Dat zei ik al: er hangt zo veel voor ze van af...-

ANNA

Ik zal nog wel bedenken wat ik doe

Jij hebt mij niet te instrueren, Colombina

COLOMBINA

tegen de jonge musicus

Ja, kom op maar, hier moet je wezen

Maak een reverentie voor de majesteit

En vergeet dan verder maar dat ze daar zit

Doe gewoon je ding, kid – laat honderd bloemen bloeien – wie weet waardeert ze het en dan ben je binnen

Het optreden van de jonge musicus.

Anna wendt in eerste instantie nog plichtmatig voor er enige belangstelling voor op te brengen, maar wordt dan toch een verwend kind dat zich verveelt. Imiteert op een kinderachtige manier de handelingen van de musicus. Colombina moet de situatie zien te redden. Probeert het optreden nog korter te maken dan het toch al moest zijn.

COLOMBINA

Ja, dank je wel – we hebben het gehoord

Dat was heel erg...- Wat kan ik zeggen?

Het was...- Wat het was, dat was het...-

Het was...- Muziek...- Daar zijn verder geen woorden voor...-

Heb je er lang op gestudeerd? Het had wel iets heel...- Persoonlijks...-

Ga maar langs hier, ja deze kant op, toe maar, daar is de uitgang...- Is altijd belangrijk, dat je die weet te vinden...- Je hoort nog van het hof...-

Misschien...-

De jonge musicus af. Colombina begeleidt hem/haar en komt na een tijdje weer op.

ANNA

Hoe zit dat, Colombina?

Wie ben ik? Wie is Koningin Anna?

Ben ik een masochist, of zo? Is dat wat jij denkt?

Dat ik gekweld wil worden?

Dat ik een plank ben, waar iedere hamer zomaar op kan slaan?

Dat ik geen oren heb en geen ogen?

Had ik hier om gevraagd? Ik kan 't me niet herinneren, Colombina...-

Zijn er geen ondergrenzen meer? 'Kom op maar, doe waar je zin in hebt –

Anna is geen maatstaf, voor Anna is alles goed genoeg...-'

Schrijnend lelijk, vond ik dit, Colombina – dat moet je wel even weten

Spuug in mijn oren

Dierentuigeluiden

Ingewikkeld doen, terwijl je ook gewoon stil zou kunnen blijven – waar is dat goed voor? Laten ze gaan sporten, die kinderen, of blowen of bushokjes

bekladden – daar hoef ik dan in ieder geval geen getuige van te zijn

Venijnig gemarteld word ik, door die fijne attracties van jou

Waterboarding is verboden, maar jij hebt er lol in om mij met mijn hoofd in de modder te duwen

Je bent mijn gezelschapsdame, Colombina, maar je taakopvatting bevalt me niet

Dat gepiep en gekras...- Dat eeuwige net-niet...- Die geur van

adolescentenzweet...- Daar zijn mijn zintuigen niet tegen bestand en dat zou jij moeten begrijpen

COLOMBINA

U bent nu eenmaal koningin, dus...-

ANNA

Ja, dat weet ik, ja

Ik ben koningin en dus heb ik niets te zeggen

Dus ben ik afhankelijk van de grillen van wie nominaal aan mij ondergeschikt is

't Klopt niet, dat staat godverdomme vast – maar wat kan ik eraan doen?

COLOMBINA

Het wordt allemaal voorgeschreven door de grondwet

De koning ondersteunt de kunsten en...-

ANNA

Dat is me echt wel bekend, meisje

Dat wetboek ligt iedere nacht onder mijn hoofdkussen

Koningin ben ik, koningin was mijn moeder en koningin was ook mijn grootmoeder...-

Allemaal zijn ze van ellende gestorven en dat staat mij ook te wachten, ik voel 'm aankomen

Geen hopelozer wanconstructie is er dan de monarchie, die maakt dat je geketend wordt geboren en dat je je leven lang de loden bal van je verantwoordelijkheden met je mee sleept

Waarom is er in dit land niemand die de republiek nastreeft?

Heerlijk, zou dat zijn, als ik koningin-af was – kon ik eindelijk een leven leiden

Ging ik lekker geld verdienen in het vastgoed – of werd ik beursspeculant

Liep ik 's avonds de kroeg in...- Lol en een borrel...-

Maar nee, hier zit ik te glimlachen, op een troon van bladgoud

It's lonely at the top – dat is gewoon waar...-

Een symbool, ben ik – maar een symbool van wat? Van een systeem dat er al lang niet meer zou moeten zijn?

COLOMBINA

De monarchie, die blijft voorlopig nog bestaan – dat hopen we

Elk alternatief is chaos

ANNA

En wat weet jij daarvan?

COLOMBINA

Intuïtie, heb ik, Anna

En intuïtie is altijd conservatief

Intuïtie zegt: we moeten houden wat we hebben

Intuïtie zegt: wat bestaat, dat heeft zijn waarde bewezen

Intuïtie wil geen blinde avonturen

Maar goed – gaat u nu maar weer netjes rechtop zitten, want hier komt de volgende al – we jagen ze er lekker up-tempo doorheen, vandaag

ANNA

Nee, alsjeblieft – alweer zo'n kind?

COLOMBINA

Deze is min of meer volwassen, heb ik begrepen

Hij is me via via aanbevolen en hij schijnt enorm getalenteerd te zijn, maar van welke discipline hij is, dat weet ik eigenlijk niet

ANNA

Goochelen of jodelen of een beetje rammelen op de harp – mij maakt het niet meer uit welk specialisme ze vertegenwoordigen – deze dag is toch al niet meer te redden

Echt leven, dat doe ik wel in mijn dromen

Oké – ik ben er weer klaar voor

Mijn empathisch vermogen zet zich schrap

Sousou komt op. Veel zelfbewuster dan de vorige optredende. Hij doet een dans. Colombina is overrompeld (door Sousous verschijning) en geïmponeerd (door zijn dans). Anna probeert haar aandacht erbij te houden, maar valt in slaap – eerst knikkebollend maar daarna flink diep.

Als de dans is afgelopen schrikt ze wakker.

COLOMBINA

Wat...-

Anna...-

Wat vond u hiervan?

Is dit...- Bevredigend?

Als Anna spreekt lijkt ze meer op haar eigen innerlijke stem te reageren dan op Colombina.

ANNA

Ik...-

Ik was ergens...- Ik ben er nog steeds...-

Nog nooit heb ik zoiets gezien

Nog nooit heb ik zoiets meegemaakt – ik kan het je nauwelijks beschrijven,
Colombina

Ik heb, volkomen weerloos, de woeste kracht van het leven ondergaan

Alsof...- Alsof een kudde wilde paarden door een vochtig moeras

galoppeerde

En ik was dat moeras...-

Moeras...- Matras...- Waterplanten kronkelen om mijn benen...-
Alles kan en alles gebeurt... Eén met de elementen...- Alles beweegt en ik
beweeg mee...- Het levensritme...-
En ik hoor muziek...- Échte muziek...-
Een oergeluid, alsof de sterren tegen elkaar op botsen...-
En kleuren, zie ik – geen kleuren die je kent, maar de kleuren die ooit
hebben bestaan, lang geleden, toen het leven begon...-
Ik heb een reis gemaakt, Colombina, ik heb de wereld gevoeld, hier diep van
binnen...-
De harde existentie heeft zich bij mij naar binnen gestoten, of ik er nu klaar
voor ben of niet...- Puur lekker, was dat...-

Wat? Wat vroeg je?

COLOMBINA

Wat u van hem vond, wil ik weten

Van zijn bewegen...-

Zwaar van betekenis, toch?

Ik...- Nee – wat ik denk mag er niet toe doen – 't gaat om uw oordeel,

Anna

Sousou heet hij, dat staat hier op m'n briefje

Komt hij door de keuring?

Mag hij nog eens terugkomen?

Mag hij blijven?

Krijgt hij misschien een royaal stipendium

van u?

ANNA

Ja...- Nee...-

Is goed...-

Wat je wilt...-

Geef die man alles wat hij nodig heeft, wat kan mij het schelen – geef hem een kamer, ergens in het paleis, en geef hem te eten en te drinken

Als ik maar even...-

Als ik maar weer kan komen waar ik net nog was

Paarden...- Sterke dieren...- Over me heen...-

Daar, achter het zwart van mijn gesloten ogen, daar heb ik iets ervaren dat het leven mij nog nooit heeft kunnen geven

Mannelijk, vrouwelijk...-

Dat is toch niet alleen maar theoretisch, het zijn echte krachten en daar horen ook echte verschillen bij, dat weet ik nu weer...-

Ik heb het meegemaakt: hier, in de diepte van mijn dromen...- Hier ben ik...-

Een vrouw...-

Een vrouw die hunkert en een vrouw die krijgt...

't Is allemaal goed, Colombina – het is mij om het even

Ga jij maar iets doen

Iets nuttigs, of iets nutteloos, voor mijn part

Gewoon, wat zich aandient of waar je zin in hebt, mij maakt het niet uit

Ik ga eens even lekker met mezelf alleen zijn

Ik ga voor de herbeleving

Dus, luister goed naar wat ik je zeg – even geen optredens meer

Van entertainment heb ik mijn buik vol,

voor vandaag

COLOMBINA

Sousou – het is goed

Je kunt hier blijven, dat heb ik zojuist gehoord – dit huis heeft vele kamers
en daarvan is er voorlopig één voor jou

Misschien wordt alles anders, vanaf nu

ANNA

En – o, o, wat gaat alles toch heel vlug...- Het leven deelt pijnlijke messteken
uit...-

Nu is het er, nu ben ik er – maar straks niet meer – straks zal ik weten dat
ik daar niet kan blijven zweven, in die metarealiteit...-

Even zie ik de azuren hemel, maar straks is heel de werkelijkheid weer met
wattige wolken bedekt

Wat er nu is, wat er net nog was, die woeste, zoete kwelling

Die zal ik weer moeten missen...-

Eens te meer weet ik: er is zoveel vitaals dat altijd onbereikbaar blijft, voor
mij in mijn koninginnenpantser...-

Zoveel essentieels is er op deze wereld waarvan ik alleen maar kan dromen

Des te blijer ben ik dat ik in ieder geval jou nog heb, Colombina

Mijn lijntje naar het leven, dat ben jij

Jij bestaat en jou kan ik aanraken...-

Kom je me straks een lekker zacht kussen brengen? Ik wil nog wat slapen en
mijn hoofd is zwaar...-

De volgende ochtend. Colombina is alleen.

Ze oefent de danspasjes die we Sousou eerder hebben zien doen – of misschien oefent ze de passen die een denkbeeldige partner in deze dans zou hebben gedaan. Ze gaat met genotvolle concentratie op in haar bezigheid. Dat Sousou op komt merkt ze niet – pas als hij een tijd naar haar heeft staan kijken ziet ze hem en stopt ze onmiddellijk met haar pasjes.

SOUSOU

Colombina...?

Ja...- Ga maar door...- In the groove...-

Jij hebt vaker gedanst, dat weet ik wel zeker

COLOMBINA

Ik?

Nee, dansen, dat doe ik nooit, Sousou

Ik kom van het platteland en ik moet altijd werken

SOUSOU

Toch weet je iets van ritme en ruimte en toch heb je kracht – dat kan ik meteen zien

Begenadigd ploeteren – dat is altijd zo mooi om getuige van te zijn

COLOMBINA

Ik ben niet meer dan een amateur, dat weet ik heel goed

't Is meer willen dan kunnen, bij mij

Maar wat jij ons gisteren hebt laten zien, dat vond ik zo...- Zo keigoed, ik weet er geen ander woord voor

Die dans van jou...- Alsof er geen zwaartekracht en geen substantie meer bestond, alleen nog maar golven van gevoel

Ik was aan het proberen of ik daar iets van kon terugvinden – maar ik ben een ezel die een edelhert nadoet, dat besef ik echt wel...-

Wat lach je nu, Sousou?

SOUSOU

Ik lach omdat ik licht ben, vandaag

En die lichtheid, daar zorg jij voor, weet je dat?

Jij hebt iets van een kleine ster...- Je straalt, je twinkelt...-

Vertel me eens: hoe leven jullie hier, zo samen?

Is ze een beetje te harden, die koningin van je?

Ze lijkt me nogal een gekweld type

COLOMBINA

Ik weet niet beter of ik heb het goed, hier

Anna is heel gevoelig...- Dat heb je, als je hooggeboren bent

Ik doe mijn best, als Dame de Compagnie

Van al haar onderdanen ben ik de enige die ze in haar nabijheid verdraagt

Verder wil ze nergens iets van weten – het gewone leven gaat goeddeels aan ons voorbij

Ze maakt het me niet altijd makkelijk, met dat grillige humeur van haar en met die eisen, die soms best wel ver gaan...-

Maar ik heb toch nooit iets anders gedacht dan dat het zo goed was...-

Frauenzimmer...-

Totdat...-

Gisteren...-

SOUSOU

Totdat wat?

Wat is er gebeurd? Wat heb je gisteren meegemaakt?

Zeg het maar, zeg alles wat er in je opkomt

Mij kun je vertrouwen, Colombina

COLOMBINA

Ja, nee...- Niets...-

Ik wil niets zeggen...-

Ik bedoel, geloof ik, dat...-

Dat er dingen bestaan die je pas herkent op 't moment dat je ze voor je ogen ziet verschijnen

Ik bedoel...-

Ik weet niet wat ik precies bedoel, ik kan misschien beter mijn mond dicht houden, want anders komen er woorden uit die ik niet kan verantwoorden...-

En tegelijk weet ik dat ik juist moet praten, dat dat heel belangrijk voor me is, omdat ik er zeker van ben dat jij me volkomen begrijpt...-

Nee – dat heb ik niet gezegd...-

Kun je niet bij ons weggaan, Sousou?

Alsjeblieft?

Je brengt me totaal in verwarring...-

Nee – ook dit heb ik niet gezegd, want het is het tegendeel van wat ik denk...-

Niet weggaan, nee...-

SOUSOU

Heb je het écht goed hier, Colombina?

Je bent zo gespannen...-

Wat maak je mee, in dit paleis?

Is er wel warmte in je leven?

Is die dienstbaarheid echt alles, voor je?

COLOMBINA

Je hebt zo sterk voor haar gedanst, gisteren

Ik vond het...- Een roman in drie delen, dat vond ik het – begin, midden en
eind en als het uit is moet je huilen...-

Zij heeft het helemaal niet gezien, ze was diep weggezonden in haar droom

Maar ik zag het wel...-

Wat jij doet, Sousou, dat is het hoogste

Het leven is de zee, maar kunst en schoonheid zijn het schuim op de golven
van die zee...-

En dans, dat moet wel de allerlichtste, allerlichtgevendste van al die kunsten
zijn...-

Sousou...-

SOUSOU

't Is waar, wat je daar zegt, meisje

Wij kunstenaars produceren het schuim, waarin de wereld zich verliest en
waarin de wereld haar essentie terugvindt

Ik zal je zeggen: vroeger heb ik daar ook in rondgedobberd, in die zee van
het gewone leven

Maar het alledaagse verveelde me en dus heb ik me daar met pijn en moeite
aan onttrokken

Mijn oog is gevoelig...-

Als het al die harde, die hoekige en die banale dingen om zich heen ziet, dan
lijdt het pijn

Liever kijkt het naar wat achter dat gewone ligt, liever ziet het wat zou kunnen zijn...-

Zodoende ben ik bij de dans terecht gekomen: de luchtspiegeling van het leven

COLOMBINA

Waarom eigenlijk ben jij hier voor ons komen optreden, Sousou?

Meestal zijn het kinderen of amateurs, die hun kunsten aan Anna willen laten zien

Maar jij...- Je hebt zoiets rijps en autonooms

Op koninklijke goedkeuring zit jij toch niet te wachten?

SOUSOU

Dit paleis, dat trok me aan

Versleten chic...-

Hoge zalen, alles oud en eerbiedwaardig

Alles brokaat en kristal en craquelé – daar voel ik me lekker bij

Maar dat ik, tussen dat stof van de geschiedenis, dan toch ook jouw jeugd zou zien bewegen, dat had ik niet van tevoren kunnen bedenken

COLOMBINA

Zo heel jong ben ik al niet meer

Van hard werken slijt je snel

SOUSOU

Een meisje zoals jij, dat zou niet moeten werken

Jij zou moeten dansen, dat heb ik net nog gezien

Dansen en lachen en plezier maken

Heeft zij je echt zo in de tang? Moet je altijd voor haar klaarstaan?

Zoiets als arbeidstijdenregulering, dat bestaat hier niet?

Wat vind jij eigenlijk van een koningin die zo met haar mensen omgaat?

COLOMBINA

Sst...-

Niet zo praten, Sousou

Het is niet aan mij om opvattingen te hebben

Anna is heel goed voor mij

Ik heb een baan hier...-

Ik mag geen hekel aan haar hebben

SOUSOU

Goed, goed – ik zeg al niets meer

Ik was alleen nieuwsgierig

Maar – één ding nog – nu we zo fijn in gesprek zijn wil ik dat toch van je weten, Colombina

Wat verwacht jij eigenlijk van je toekomst? Blijf je hier altijd?

Altijd in het paleis en altijd ploeteren

voor een ander?

COLOMBINA

Zo zal het niet gaan, ben ik bang

Koningin Anna heeft graag jeugdig personeel

Als ik vandaag of morgen de eerste groeven zie verschijnen – hier, tussen mijn ogen of langs mijn mond...-

Als mijn huid een nuance dichterbij de grauwheid toe schuift en als er geen voorjaarsfrisheid meer om mijn verschijning hangt...-

Dan weet ik dat mijn uur geslagen heeft

Dan komt de dag waarop ik mijn boeltje moet pakken omdat ik eruit word geknikkerd – want zo is Anna ook wel

Ze neemt gewoon een jonger ding – aanbod is er genoeg...-

Dan sjok ik in mijn eentje terug, de lange en bochtige weg naar beneden,
naar het stugge en charmeloze provinciegat waar mijn familie woont en hard
werkt en het niet breed heeft

Dan word ik weer gewoon zoals iedereen daar – een van de tallozen tegen
wie het leven bijna nooit lacht

Maar, anders dan die anderen, zal ik toch de herinnering aan dit hier met me
mee dragen, mijn herinnering aan de tijd dat ik in Anna's gezelschap heb
mogen verkeren, mijn herinnering ook aan deze dag, die voor mij echt heel
bijzonder is...-

Heel gewoon zal ik zijn en in gewoonheid zal ik leven – totdat de dood, die
trouwe vriend die nooit iemand vergeet, me op komt halen, me komt
meenemen uit dat grijze dal

Mijn jaren aan het hof van Anna zal ik, zolang als mijn denken kracht heeft,
blijven koesteren als mijn kostbaarste bezit

SOUSOU

Hm

Niets leuks in het vooruitzicht, heb je dus

Geen opportuniteiten en geen nieuwe uitdagingen

Ik zou jou toch iets beters gunnen, meisje

Wie weet kan ik iets voor je doen...-

Je een beetje pousseren in de richting van een ander leven – ik ken wel een
paar impresario's en dat soort volk

Ik...- Maar wacht – laten we eerst eens kijken naar dat dansen van jou

Dat was heel goed...- En toch...-

Volgens mij had je 'm nog niet helemaal – zou je nog eens bij het begin
willen beginnen? Dan kan ik je misschien helpen...- Ik heb ook een
docentenopleiding gedaan, weet je, en creatieve therapie

COLOMBINA

O, Sousou

Waarom ben ik jou pas gisteren tegengekomen en niet al veel eerder in mijn leven? Waarom moet dat zo zijn?

SOUSOU

Aan wie vraag je dat? Aan God? Bespaar je de moeite – God heeft nog nooit iemand antwoord gegeven – die haalt zijn truukjes met de mensen liever in stilte uit

Maar als je het aan mij zou vragen, dan zeg ik je dit: er is geen antwoord

Alles is willekeur en zoals we het willen, zo krijgen we het nooit

Alle geluk is tijdelijk – het is de ellende die blijft

Kom, meisje – let's move... – in de tweede positie en dan relevé...-

Colombina begint opnieuw met de dans.

Sousou slaat haar gade, geeft eerst met gebaren aanwijzingen en raakt Colombina dan aan (voorzichtig, maar wel stevig) om haar bij haar bewegingen te helpen. Op dat moment komt Anna de ruimte binnen. Als ze het intieme contact tussen Colombina en Sousou ziet bevriest ze. Colombina merkt het allemaal niet op – maar Sousou ziet Anna wel, kijkt haar zelfs aan en gaat toch door. De scène eindigt met een aanraak-improvisatie van Colombina en Sousou, waar Anna naar moet kijken.

Later op de dag. Anna en Colombina.

ANNA

Vandaag nog, hoor je me goed?

Vandaag nog wil ik dat hij weg is

COLOMBINA

U was het zelf, Anna, die gezegd heeft dat hij hier in het paleis mocht wonen

ANNA

Dat heb ik nooit gezegd

Of – ja, nee, dat heb ik wel gezegd, misschien, maar niet zo bedoeld

Ik was toen even in een soort war en dat weet jij heel goed

Mijn hoofd zat vol met...- Met wat ik niet kan benoemen

Maar nu zie ik heel scherp wie hij is, die man

Wat zeg ik? Man? 't Is geeneens een man

Een gedrocht is het, een aberratie, een wezen dat de wetten tart van de natuur

Half man, half slang, half misgeboorte, dat is wat hij is, die Sousou

Ik bepaal en ik beslis – hoor je 't goed, Colombina? Ik ben de koningin hier, dus ik kan dat zeggen – ik bezweer je dat hij weg moet

COLOMBINA

En mag ik ook vragen waarom?

Hij brengt toch licht, hier?

Licht beweegt hij en in zijn ogen straalt het warme licht

ANNA

Warm? Alles is koud, aan hem – dat voel ik van een afstand

Maar – nee, ik ga met jou helemaal niet in discussie, Colombina, wat denk je wel?

Ik ben hier de CEO en ik zeg je dat die vent de deur uit moet

Frisse lucht hebben we nodig en geen ongezonde zwaveldamp

COLOMBINA

En wat ik vind, dat doet er niet toe?

U moet weten, Anna... -

Sousou danst en ook mij leert hij dansen... -

Hij zegt dat ik het in me heb... -

ANNA

O ja? Zegt hij dat?

Hij heeft zich met jou niet te bemoeien

Jij bent van mij, Colombina

Om mij te dienen heb je de paleisberg beklommen

En niet om je te laten bedwelmen door het gif dat zijn gespleten tong afscheidt

Je hebt naar mij te luisteren en je hebt te begrijpen dat ik het ben die het moeilijk heeft, hier

COLOMBINA

Sousou heeft me gezegd dat ik ook aan m'n eigen moet denken

Over zelfbeschikking, had hij het

ANNA

Sousou weet nergens iets van – ik zeg je: om mij moet jij je bekommeren, om Anna die jij dient en verder nergens anders om

Niet meer dan een vlieg, ben jij en ik ben de lamp waar je omheen draait –
zo is het en zo hoort het te zijn – zo zit onze orde in elkaar

COLOMBINA

Nou...- Sousou zegt juist dat de maatschappelijke orde...-

ANNA

Hou op over Sousou en wrijf liever mijn voeten warm – aan je handen heb
ik iets en niet aan je gedachten

Zorg dat ik weer warm word, alsjeblieft

Altijd is het winterkil in deze zaal – wat is dat toch?

COLOMBINA

Goed

Ik doe wat u wilt – vooralsnog

Ik ken en aanvaard mijn positie – voor zolang als het duurt

Tot voor kort was ik het altijd volkomen met u eens, maar dat is niet meer

Dat was vals bewustzijn en daar ben ik vanaf

Nu zeg ik u dit, Anna

Ik ben gaan nadenken en voortaan werk ik liever op basis van
gelijkwaardigheid

Ik heb ook rechten – de rechten van de mens, zijn het

Sousou – ik weet dat ik die naam van u niet noemen mag, maar toch –

Sousou heeft me gisteravond, terwijl ik een sjaal voor u zat te haken,
uitgelegd dat geen mens door geboorte ondergeschikt of bovengeschikt aan
een ander kan zijn

Dat was misschien vroeger, maar dat is nu niet meer

We zijn wie we worden, zegt hij

En wat we zijn, dat worden we door wat we doen – alles zit 'm in het handelen – het autonome handelen van de vrije mens, de mens die de wereld niet aantreft, maar maakt

Gelukkig door verdienste, dat zei hij – felix meritis – zo mooi, vond ik dat
ANNA

Niet doen, Colombina

Je meesteres vraagt het je in alle deemoed:

niet doen

Niet zo wreed duwen en trekken aan de paar planken waarop ik me staande houd

Handelen, zeg je? Nee – dat is het niet – daar zit het 'm niet in

Sousou heeft het helemaal mis

We zijn wie we zijn door hoe we geboren worden

Ieder het zijne – voor elke spaak is er een plaats in het grote wiel – maar die plaats wordt je toegekend, die heb je niet zelf te zoeken

Laat alsjeblieft de codes en de regels en de verhoudingen blijven zoals ze zijn

COLOMBINA

Was dat alles, voor nu, Anna?

Die voeten van u, die zal ik straks wel doen

Ik heb nu even behoefte aan een break

Ik ga ergens buiten de deur een broodje eten, dus ik laat u alleen, als u het goed vindt

En ook – dat is nieuw, misschien – ook als u het niet goed zou vinden

Colombina af.

ANNA

Colombina

Ben je nu echt weg?

Weggegaan, zonder dat ik je gestuurd heb of toestemming gegeven?

Maak je je eigen wandeling?

Nee, dat kan toch niet...-

Wat moet er van de grote wereld worden als wij in dit kleine paleis de gegroeide verhoudingen al niet meer in stand kunnen houden?

O, toekomst, uw naam is nacht

O, nacht, uw kleur is het diepste zwart

Anna en Sousou.

SOUSOU

U bent goed geweest, voor mij, mevrouw

U laat mij hier verblijven en dat kwam mooi uit, want ik was voor de zoveelste keer in mijn leven tijdelijk dakloos

Als kunstenaar leid ik nu eenmaal een rusteloos bestaan en zekerheden ken ik niet

Voor mij is ieder dak een tentdak – straks wordt het weer opgebroken

En zo moet het zijn – alles is tijdelijk – ik hecht aan vastheid en veiligheid geen enkele waarde

Maar dat ik hier bij u in deftige weelde een tijdje kan schuilen voor de elementen, dat is me zeer welkom

U bent heel goed voor mij, Anna, ik zeg het gewoon nog een keer

ANNA

Tijdelijk, ja

Dat is het enige woord dat blijft drijven in die modderpoel van jouw geklets

Tijdelijk

Je was hier tijdelijk en dat berustte op een misverstand – Ik had even mijn oordeels-

vermogen opgeschort

Maar ik zeg je: nu is die tijdelijkheid meer dan voorbij

Daar is het gat van de paleisdeur, Sousou –
zie je het?

Ja – jouw oog is scherp en jij ziet alles

Weg, Sousou – je moet hier weg zijn – hoor je wat ik zeg?

Weg, ga je

Mijn paleis uit

SOUSOU

't Is zo interessant om met u te praten, Anna, er hangt zo'n mooie spanning
om u heen

U bent sterk en eigenzinnig – zoals je dat van een vorstin verwacht

U oordeelt scherp en u komt uit voor uw gevoelens

Dat lijkt me goed

't Is zeker waar, wat u zegt: ooit zal ik via de deur die u aanwijst dit paleis
weer verlaten

Maar voorlopig voel ik me nog thuis, bij u en bij Colombina

't Is hier een firmament met twee zonnen en ik koester me in hun dubbele
straling

ANNA

Heb je niet geluisterd?

Ik stuur je nu die deur uit en dus ga je nu – en niet pas wanneer het jou
goeddunkt

En, by the way – twee zonnen, dat bevalt me ook helemaal niet – er is hier
maar één zon en dat ben ik – Colombina is niet meer dan – weet ik veel, dan
een meteoriet of een parachute of iets anders waar het licht op valt

Maar dit terzijde, want ik heb jou verder niets uit te leggen

SOUSOU

Gaan, zegt u? Ja, altijd gaan we weer – voor alles is er het goede moment – en altijd moeten we geduldig wachten tot dat moment zich aandient
We doen het niet zelf – we gehoorzamen de krachten die ons sturen

ANNA

Krachten? Wat voor krachten? Wat zit je nu abstract te praten?

Mij heb jij te gehoorzamen – en ik zeg...-

Weg, de nacht in

Ze wacht even af of haar woorden effect sorteren.

Je gaat dus niet?

Je trotseert mijn wil?

SOUSOU

Ik vind het een te groot genoegen om met u in gesprek te zijn

Dat geef ik niet zo maar op

Rustig hier in uw gezelschap te verkeren...-

Dat is een balsem voor mijn geteisterde geest

Ik neem de vrijheid om te denken dat wij veel gemeen hebben, Anna – al is uw positie natuurlijk een andere dan de mijne

– Daar zou ik het trouwens wel eens met u over willen hebben, over afkomst en posities en of alle mensen niet toch gewoon gelijk zijn...- Over de Franse Revolutie en zo...- Maar dat komt later, misschien –

Op dit moment wil ik u alleen maar zeggen dat ik begrijp hoe u er aan toe bent – zo verheven, zo alleen...-

Ik ben zelf ook veel alleen geweest, moet u weten

ANNA

Waarom moet ik iets van jou weten?

SOUSOU

Luistert u nu maar rustig, Anna

Geef voor een tijdje die weerbaarheid op – dat ontspant

U hoeft tegenover mij uw positie toch niet te bewijzen?

Let it go en relax – ook al bent u de koningin, ook u hebt recht op een leuk leven met af en toe een fijn gesprek

ANNA

Goed – jij je zin – al is het voor niet langer dan een enkel ogenblik

Ik zal met je praten, Sousou, omdat je zo aandringt – en ook...- Ik weet niet...- Ik moet toegeven...- Praten, dat is ook wel eens lekker

Jij maakt de indruk dat je dingen begrijpt...-

Is ook wel eens fijn, voor mij – ik zit hier altijd maar met Colombina en die ziet zoveel niet, die weet zoveel alleen maar half...- Ze is lief en goed, maar weinig fijnbesnaard...- Wat weet zo'n meisje van de echte dingen...-

SOUSOU

Ach, ja...- Colombina...- Over haar zou ik het zo lang met u kunnen hebben...-

Zij praat vol lof over haar meesteres, weet u dat wel?

Ze is vervuld van ontzag en onbaatzuchtige genegenheid

ANNA

Echt waar? Ik denk soms dat ze heel ontevreden is

SOUSOU

Integendeel

Ze heeft me verzekerd dat ze alleen maar blij is met haar plek bij Anna

Ik heb wel een paar kritische vragen aan haar gesteld, gewoon om haar uit te dagen en omdat ik benieuwd was wat ze nu echt vindt

Ik heb, gewoon, for argument's sake, de verhoudingen hier ten paleize ter discussie gesteld

Maar, nee hoor, veranderingen zijn aan haar niet besteed en aan maatschappijkritiek heeft ze ook geen boodschap – geen zorgen – het is Anna voor en Anna na en Anna alleen maar positief

ANNA

Dat stelt me zo gerust, Sousou

Ze heeft laatst van die dingen geroepen...- Over dat 't anders kan...- Maar dat was dan blijkbaar niet meer dan een bevlieging

Ik zou zonder haar niet kunnen

SOUSOU

Wat is het dan, dat zij u geeft?

ANNA

Dat zou jij niet begrijpen, hoe zij mij tot hulp is

Want jij bent geen vrouw

Wat je wel bent weet ik niet precies

Maar de hunkering, de onzekerheid en het eeuwig onbevredigde waarmee wij vrouwen moeten leven, daar zul jij nooit iets van meekrijgen

Van nature receptief zijn wij en dat kan heel zwaar zijn

Altijd wachten tot het teken komt

Altijd wachten waar de klap valt...-

Zelfs een koningin moet vechten om op haar eigen benen te kunnen staan

SOUSOU

Volgens mij begrijp ik vrouwen juist heel goed

Alle vrouwen zijn mijn zusters, zo voel ik dat

't Is trouwens grappig dat u over mannen en vrouwen en hoe dat zit begint,

Anna, want ik heb daarvan van binnenuit iets meegekregen

Toen ik geboren werd, toen had mijn moeder juist heel graag een meisje willen hebben

Op een dochter had ze vast gerekend – er waren al twee broertjes, van die groffe jongens, die later zware mannen zijn geworden en aan de drank en de vrouwen geraakt...-

Maar goed – hoe kom ik hier nu op?

O, ja – man en vrouw, daar hadden we het over

De eerste jaren van mijn leven heb ik van mijn moeder meisjeskieren moeten dragen – ze wilde de werkelijkheid bij haar wensen aanpassen

Ik moest een ander zijn, ik moest met mijn lange haar met poppen spelen...-

En zodoende is het bij mij nog voor mijn eerste zelfstandige denken al gekomen, dat besef – het besef van de spanning tussen binnen en buiten – je hebt een kern en je hebt wat anderen in je zien en van je willen maken

Het conflict tussen identiteit en perceptie, het onderscheid tussen je wezen en de rol die je speelt – dat is wat het leven zwaar maakt, maar vaak ook fantastisch boeiend

Toch, Anna?

ANNA

Als vorstin kun je je geen identiteit veroorloven – je bent alleen maar wat je functie je voorschrijft

Daarom is Colombina, in haar onbevangingheid, zo belangrijk voor mij

Zij gaat met me om alsof ik een gewoon mens ben

SOUSOU

Colombina...-

U moet goed begrijpen, Anna

Juist doordat ik vrouwen zo bewonder ben ik altijd op afstand van ze gebleven

Zo maar erop af gaan...- Nee...-

Door mijn verwrongen jeugd wist ik niet meer hoe de dingen bedoeld waren

Hoe de natuur het allemaal heeft georganiseerd en dat plus en min elkaar nodig hebben, daar had ik geen begrip voor...-

Maar nu, Anna, nu heb hier in uw paleis Colombina ontmoet en ik besef: aan zo'n meisje ben ik toe

Zo'n schoongeschrobd wonder van eenvoud, dat me terzijde staat en me toch vrij laat, zo'n in de aarde geworteld wezen, dat alles van me pikt...-

Een man wil toch verzorgd worden, wil iemand hebben die zijn kleren voor hem wast en die 's avonds naar zijn verhalen en naar zijn zelfbeklag luistert
Gepamperd worden door een vrouw, wie had ooit gedacht dat ik...- Maar ik merk dat ik daar zin in heb

Altijd heb ik alles zelf gedaan en daar heb ik opeens genoeg van

Ik weet het, Anna, ik weet het heel goed: Colombina hoort bij u en zo wil ze het zelf ook

Maar Colombina verdient toch nog iets anders, toch?

Ik heb me ingehouden, maar ik beken u dat ik op het punt heb gestaan om haar voor mijzelf te claimen, toen ik zo genoeglijk met haar zat te babbelen

Wat denkt u, Anna? – misschien zouden wij beiden haar toch de keuze moeten voorleggen: wil ze hier blijven, veilig met haar Anna in een leeg paleis, of kiest ze voor avontuur en beweging met Sousou?

Houdt ze wat ze heeft en wat haar kortwiekt? Of vliegt ze uit, als een vogel in het voorjaar?

ANNA

Ik weet niet wat ik hoor, Sousou

Ik weet niet wat ik zie: is dat de grond die onder mijn voeten verdwijnt?

Is dit echt waar jij op uit bent?

Zet jij de punt van je lans in mijn enige zekerheid?

Colombina bij mij weg? Is dat echt wat jij bedoelt?

Is dat een mogelijkheid die jij gewoon wilt kunnen bespreken?

SOUSOU

't Is niet meer dan een optie, dat zeg ik er meteen bij

Maar ik heb gemerkt dat ze goed bij mij past...-

Ze houdt ook van dans, wist u dat?

Ach, ja, natuurlijk – dat hebt u heel scherp gezien – ik zal die blik van u niet snel vergeten

ANNA

Dit doe jij niet, Sousou

Dit meen jij niet

Dit heb jij haar niet ingefluisterd

Zeg me dat je 't nu pas verzint

Jij gaat mij mijn Colombina niet misgunnen

SOUSOU

Laten we lachen, Anna

Laten we onbekommerd zijn en we zien wel wat er gebeurt

Laten we de vrijheid koesteren van iedereen, dus ook van Colombina

We leven in de eeuw van het ik, dat weet u toch ook...-

Het ik, autonoom en eenzaam...-

Het ik, dat doet wat het goeddunkt...-

Ik zal binnenkort nog eens met haar praten en haar vragen wat ze echt wil, met haar leven...-

Dank u, Anna – ik wist al van te voren dat het een genoegen zou zijn om eens in alle openheid met u te praten

Sousou af. Anna blijft vertwijfeld achter en praat nog in de richting waarin hij verdwenen is.

ANNA

Ik weet nog steeds niet wat ik hoor

Ik weet niet wat me overkomt

Sousou...- Ik voel me bezoedeld

Waarom ben ik met hem in gesprek gegaan?

Hoe kan 't dat hij zo bij me naar binnenglijdt en dat ik me niet verweer tegen zijn praatjes?

Wat hij me aandoet...-

Colombina weg...- Met hem...- Als dat gebeurt...-

't Is alsof hij zonder verdoving mijn arm afhakt

Wat kan ik doen om hem tegen te houden?

Ik...-

Ik wou...-

Ik zou willen dat ik weer dromen kon – dan was alles goed en rimpelloos...-

Colombina

Waar is Colombina?

Sousou.

SOUSOU

Geen band zo hecht of er zit wel een zwakke plek in

Geen ordening zo harmonieus of hij kan worden verstoord

't Is altijd weer grappig om te merken hoe gemakkelijk te raken de mensen
zijn

Die vrouwen...-

Ze denken dat ze iets beslissen, dat zij kunnen bepalen hoe het allemaal
moet

Maar ze zijn niet meer dan een snipper gescheurd papier, die door de wind
heen en weer wordt geblazen in een kale straat

De wind die hen voortdrijft heet Sousou – de kracht die twijfel bij hen
wakker roept is die van Sousou...-

En wat heb ik een plezier, ook al lach ik nooit

Hoe ver kan ik ze krijgen?

Hoe verward en hoe vertwijfeld?

Hoe grondig krijg ik dat weefsel gescheurd?

Sousou slijt – omdat Sousou van verdeeldheid houdt

Sousou pakt af – omdat Sousou zelf ook zoveel niet heeft

Sousou komt altijd tekort en daarom gunt hij de anderen geen overdaad

Kom op maar, Colombina

Warm je aan de koude Sousou

Kom en laat je leiden

Steeds dieper in het labyrnt

Sousou is eerlijk, Sousou is gul

Hij is arm en deelt zijn armoede graag met anderen

Colombina en Sousou.

COLOMBINA

Ik slaap niet meer, Sousou

Lijdzzaam was ik en totaal tevreden met wat ik had – maar nu is dat voorbij

Ik ben aangeraakt – ik heb gedanst, er is naar me gekeken en er is met me
gepraat – echt gepraat en dat ben ik niet gewend...-

Ik zit behoorlijk klem, Sousou – ik weet dat ik me aan Anna ondergeschikt
heb gemaakt en ik weet dat zij me nodig heeft

Maar er is iets in mij opgestaan, iets dat zegt dat ik aan mezelf moet denken
en ook aan dat waar ik als vrouw toch voor ben gemaakt

Van tegen de natuur in naar met de natuur mee...-

Jij weet waarover ik het heb, Sousou – al durf ik de woorden die ervoor zijn
niet uit te spreken

Jij hebt zelf mijn zekerheden aan het wankelen gebracht

Jij, man

Jij, begenadigd kunstenaar

Jij, bron van de zilveren drank waar ik naar verlang

Au, au, ik wou dat ik niet zo afhankelijk was

Niet zo vatbaar voor wat toevallig langskomt

Sousou

Waarom zeg je niets?

Je kijkt alleen maar naar me

Ben ik lachwekkend en beklagenswaardig? Ja?

Zeg het maar, ik kan het hebben

't Komt allemaal door jou, Sousou

Jij bent verantwoordelijk voor deze storm

SOUSOU

Vergeet nooit, Colombina

Alles is vergankelijk en alles dat ons vreugde geeft gaat weer voorbij

Maar voor zolang als het duurt is het zeker goed dat jij en ik...- Dat wij ons met elkaar vermaken

Het toeval is ons goed gezind geweest

Jij bent zeker toe aan wat blikverruiming

Anna zei ook, toen ik met haar over jou sprak, dat...-

COLOMBINA

Wat zei ze?

Is ze kwaad, op mij?

Heb ik Anna teleurgesteld?

SOUSOU

Nee, hoe kom je daar bij?

Ze zei...- Met zoveel woorden...-

Ze zei dat ze het wel zou begrijpen als jij voor jezelf zou kiezen en niet meer voor haar

Ik kreeg de indruk dat ze innerlijk al afscheid van je aan het nemen is...- Maar ik kan me vergissen – hoe goed ken ik jullie nu helemaal?

COLOMBINA

Afscheid? Als ze daar zo gemakkelijk in is...-

SOUSOU

Een koningin moet hard kunnen zijn, dat begrijp ik wel

Heersen, dat is kiezen, ja toch?

COLOMBINA

Straks heb ik helemaal niets meer

Als zij mij niet meer om zich heen wil en als jij toch ook niet om me blijkt te geven...-

SOUSOU

Dat moet je niet zeggen, Colombina

Ik denk altijd aan anderen

En ik vind het een groot genoegen om hier met jou te zijn

COLOMBINA

Ik moet me op de winter voorbereiden, al koester ik me nu in de voorjaarszon

Waarom, Sousou?

Waarom ben je gekomen?

Dat heb ik al eens gevraagd – maar een antwoord, dat geef jij me niet

SOUSOU

Sousou is als een hond, die warmte en geborgenheid zoekt

Die graag onder de mensen verkeert

Je moet weten, Colombina

Ik heb veel ellende doorstaan, toen ik nog jong was

Ouders, had ik, die niet om me gaven, en op straat werd ik gepest

Ik had iets, je ne sais quoi, maar dat lag niet goed – misschien was ik wel te gevoelig

Door de jongens werd ik geminacht en de meisjes wilden met mij niet teveel te maken hebben

Ik heb jong geleerd wat het is als je niemand vertrouwen kunt

Klappen heb ik leren incasseren

Ik heb als kind al begrepen dat wie sterk wil zijn zich af moet kunnen sluiten
Ieder is zijn eigen eiland

Binding is gevaarlijk, verbondenheid maakt je kwetsbaar

'Ik' is het woord, daar had ik het laatst met je meesteres ook al over

In het schitterende harnas van mijn solodans heb ik me steeds meer
opgesloten, want in die kracht kon ik soeverein zijn – was ik sterk en niet te
raken

COLOMBINA

En had je niet...- Is er nooit iemand geweest...-

Een vrouw, die je hielp om de dingen te verdragen?

Die je op andere gedachten bracht?

Die helemaal ging, voor jou?

Die lekker voor je klaarstond, dag en nacht?

SOUSOU

Je bent zo lief, Colombina

Een vrouw?

Voor vrouwen heb ik altijd veel ontzag gehad

En juist daardoor was er iets dat me er van heeft weerhouden om op ze af
te gaan

Of...- Was dat echt de reden? Of is er nog iets diepers, iets dat in mijn
natuur zit?

Ik weet het niet – de mens kent zichzelf het slechtst

In ieder geval – met vrouwen is het nooit iets geworden...-

Ik heb me...-

Met andere oplossingen tevreden gesteld, als het om de liefde ging

COLOMBINA

Je bent gewoon nooit de juiste vrouw tegengekomen, ik begrijp het wel

Nog nooit heeft een vrouw gedacht dat jij alles was, zodra ze je te zien kreeg

Tot...-

SOUSOU

Tot wat?

COLOMBINA

Nee – Sorry, Sousou...- Er zijn waarheden die niet willen worden verwoord
Die houden we voor onszelf, die dragen we als onderhuidse wonden met ons mee

SOUSOU

Ik begrijp het, Colombina

Ik begrijp je helemaal

En heb vertrouwen: wonderen bestaan

Wie weet wat jij voor elkaar kunt krijgen

Wie weet waar ik me nog aan overgeef...-

Vrouwen zijn zo sterk

Maar nu moet ik je toch vragen me alleen te laten

Sousou is moe

Sousou moet slapen en in zijn slaap moet

hij nadenken – ‘dromen’, noemen andere mensen dat

COLOMBINA

Ik laat je alleen, Sousou

Ik zou in jou willen geloven, maar ik weet het niet...-

Ik voel dat er iets is dat ik niet bereik

De toekomst, die ken ik niet – maar de hoop is wakker

En tegelijk ben ik onophoudelijk bang dat het allemaal niet gebeuren zal en dat ik nacht na nacht in mijn bed zal liggen – en naast me blijft het kussen

koud...-

Colombina af. Sousou kijk haar na en legt zich dan te ruste.

Anna. Ze ijsbeert door de ruimte en houdt een kleine Keulse pot in haar handen.

ANNA

Het zal toch niet waar zijn...-

Hij pakt Colombina toch niet van me af,
die dégénéré

Zij ziet in hem wat hij niet is

Hij maakt haar kapot en daarmee ook mij

Hij vernietigt wat ik met haar heb

Ogen, heeft hij, waar zwart vuur in brandt

En een stem waarmee alleen maar leugens kunnen worden uitgesproken

Hij is een parasiet

Hij zou er niet moeten zijn

Terug, wil ik

Terug naar de tijd dat zij en ik hier met z'n tweeën waren, verenigd in een
bescheiden geluk dat geen naam had

Stabiele vrouwenvrede...-

Zoet kabbelt het levensstroompje en ieder kent haar plek

't Is toch erg: die wazige aanvaarding, die is er niet meer en ik zie in het kille
licht hoe ik er echt aan toe ben

Zoveel is er dat ik in mijn leven niet heb bezeten en niet heb bereikt

Zo zwaar voelt de kou, de leegte in mijn buik

Zo blij ben ik tot nu toe geweest dat Colombina er was

Dat zij compenseert wat ik zelf niet heb – of waar ik niet bij kan
Nee, echt niet – dat laat ik me niet zo maar afpakken door zo'n zieke pisbuis
't Is waar: met woorden kan ik tegen hem niet op
Als ik zeg dat hij hier weg moet, dan gaat hij niet
Als een virus heeft hij zich genesteld, hier, onder mijn huid
En als een wilde hond is hij op die arme Colombina gesprongen
Dus...-
Wat hij ons aandoet, dat moet stoppen, maar hoe krijg ik dat voor elkaar?
Ik zal het van mijn daden moeten hebben
Een radicale ingreep zal effectief zijn, daarvan ben ik overtuigd
Ik doe wat ik doen moet, als een daad van sociale hygiëne
Afwijkingen moeten bestreden worden
Wat niet deugt, dat hoort niet te bestaan
Daar ben je, Sousou...-
En daar ga je, let maar op...- Of nee, let maar niet op – dat maakt het wat
gemakkelijker voor mij
Je ligt te slapen, Sousou...- Goed...- Heel goed...- Ik zorg er voor dat je
rust geen einde kent
Ik heb hier iets bij me, een diepzwarte vloeistof die ervoor is gemaakt om
de ratten in de paleiskelder te doden
Dus bij jou zal het ook wel werken – je bent toch familie van dat gedierte?
Het is je eigen keuze geweest, Sousou, om het weefsel van mijn leven te
doorsnijden met het blikkerende mes van jouw aanwezigheid
Daarom is het ook jouw verantwoordelijkheid dat ik me op deze manier van
je bevrijd
En weet: ik doe het vooral om Colombina te beschermen
Om haar te behoeden voor het vleesgeworden kwaad dat jij bent

Zo verwarrend is nu eenmaal ons bestaan: het ene moet kapot om het andere te kunnen laten leven

Laat me je oor zien, Sousou

Het oor dat niet wilde luisteren toen ik zei dat je hier weg moest

Toon me dat kanaal dat zich kronkelt naar het binnenste van jouw hoofd

Laat daar de zwarte stof zijn werk doen...-

Ze prepareert zich om het gif dat in de Keulse pot zit met een houten lepeltje in Sousous gehoorgang te gieten. Vlak voor het zover is slaat Sousou zijn ogen op – het is niet duidelijk of hij wakker schrikt of dat hij allang wakker was en slechts zijn ogen gesloten hield.

SOUSOU

Anna

Wat een eer dat u zo dicht bij me bent

En wat draagt u bij zich, als ik vragen mag?

Is dat honing, of kalligrafische inkt?

U was vast iets nuttigs aan het doen, iets dat van doen heeft met het goede en het schone...-

Misschien wilt u nog wat met me praten?

Over uw gedachten en uw leven?

U zegt het maar, ik ben bereid...-

Anna weet zich betrappt en is uit het veld geslagen. Met moeite geeft ze zich een houding.

ANNA

Sousou...-

Ik...-

Ik was dingen aan het doen...- Ik wilde met dit spul iets reinigen

Sommige karweitjes komen nu eenmaal op jezelf aan, ook al heb je overal je mensen voor

Ik dacht...-

Nee – pas op, niet aanraken, die stof, Sousou – het zou je een fatale pijn kunnen bezorgen...-

SOUSOU

U ben vervuld van bekommernis, voor mij – dat doet me goed

Waarover zullen we praten, Anna?

ANNA

Nee

Ik wil niet praten

Ik wil alleen maar dat jij...-

Je weet heel goed wat ik wil

SOUSOU

Ach...- Willen we niet allebei hetzelfde, Anna?

Zoeken we niet allebei naar de aanvulling van ons eigen tekort?

ANNA

Ik wil niet met jou in één adem worden genoemd

Ik ben Koningin Anna, onthoud dat goed

SOUSOU

Nooit zal ik dat vergeten, echt niet

Vanuit mijn laagte kijk ik naar u op

Maar een mens bent u toch ook, net als ik

ANNA

Hoe kan het dat ik op jou geen vat krijg?

Waarom ga je niet gewoon hier weg, als ik dat wil?

SOUSOU

Ik heb u al gezegd: het bevalt me, hier

Met u kan ik van gedachten wisselen en met Colombina heb ik plezier...-

Vertelt u eens, Anna – waarom moest ik dood?

Waarom loopt u met gif om mij heen te draaien?

ANNA

Ik...- Jij...-

Wat bedoel je?

Nee, jij weet niet...-

Jij weet niets van mij, Sousou en ik heb niets gedaan en ik was ook niets van plan

SOUSOU

We hebben allemaal onze zwakke momenten

We willen allemaal graag alleenheerser zijn

Maar onthoud goed, Anna – over mensen valt nooit absoluut te heersen

Als Colombina haar eigen pad wil kiezen – een pad waarvan ze misschien denkt dat het haar in mijn richting brengt – dan houdt u haar daar niet van af, al bent u honderd keer haar koningin en al stampt u met uw hakken op mij, net zo lang tot niemand mijn dode gezicht meer zou herkennen

De krachten, Anna...- De krachten zijn sterker dan u...-

Van mij kunt u zich ontdoen – althans, dat zou u kunnen proberen – maar dat Colombina een gezonde jonge vrouw is en dat ze kan bedenken dat ze u niet meer nodig heeft – dat Colombina kiest voor het leven, voor haar eigen leven – dat kunt u ook met het zwaarste gif niet voorkomen

ANNA

Wat weet jij toch allemaal?

Hoe lukt het jou om tot in de schaduwhoeken van mijn geest te kijken?

SOUSOU

Ik heb geleerd om krachten die me bedreigen scherp in het oog te houden

ANNA

Ik bedreig jou niet

Jij bedreigt mij

Jij bent de ziekte die mijn leven verlamt

Wat heb je Colombina wijs gemaakt?

Toch niet dat je van haar houdt, mag ik hopen?

Ik zie aan jou dat jij nooit van een vrouw zult houden

Ik beklag haar – ik weet zo goed wat ze mist

Ook bij mij zit dat diep weggeborgen en maar heel zelden komt het er uit

Ik weet wat ze voelt: een buik die enkel pijn doet, een buik die niet meer is dan een dor gat...-

Jij...-

Jij weet niet eens waar het zit, bij een vrouw

En al helemaal niet wat je ermee zou kunnen

Wat heb je haar doen geloven?

SOUSOU

Ach...- Anna...-

Haar iets wijs maken? Nee...-

Wat kan Sousou iemand leren?

Sousou weet dat hij maar heel weinig weet...-

Of...- Ja...- Misschien heb ik haar wel iets over het leven verteld

Over dat we in eerste en in laatste instantie voor onszelf moeten kiezen

Omdat eenzaamheid de waarheid is

Misschien heb ik haar iets duidelijk willen maken over wat genegenheid is en belangeloosheid...-

Over de banden die tijdelijk zijn en over het verlangen dat altijd blijft...-

ANNA

Belangeloos?

Jij?

Nee, echt niet

Jij bent alleen maar aan het calculeren, dat lees ik in je harde ogen

SOUSOU

Ik heb bij die Colombina van u echt geen enkel belang, dat weet u als geen ander

Ik heb, dat geef ik toe, ik heb me misschien een ogenblik iets voorgesteld met haar, een arrangement...- Dat ik huishoudentje zou spelen, met haar...-

Maar als ik even nadenk weet ik heel goed dat dat niet zou werken

Dat ik toch in m'n eentje voor mezelf moet zorgen, dat is een gegeven waar ik niet van schrik

Terwijl jij...- Terwijl u, pardon

U kunt nog geen dag overleven zonder uw gezelschapsdame

U speelt macht en u speelt ongenaakbaarheid

Maar – u bent menselijk, al te menselijk

U, Anna – u bent graag zo hard als ijs

Maar ijs dat smelt vloeit als water naar het laagste punt en daar verdwijnt het, ongezien

ANNA

Waarom, Sousou?

Wat is dat toch?

Waarom zit jij mij zo fundamenteel dwars?

Haat je me? Haat je alle vrouwen?

Waarom belet je me te doen wat ik doen moet?

Ja – je hebt het goed begrepen, Sousou – dit gif hier was bedoeld om jou voor altijd uit ons bestaan hier weg te manoeuvreren, ik geef het gewoon toe

Zo ver heb jij me gekregen, zo'n destructieve stakker heb jij van me gemaakt – en zelfs dit lukt me niet – ook voor de onwaardigste daad ontnem jij mij de kans

SOUSOU

Had ik u al gezegd, Anna

Hoe blij ik ben met uw gastvrijheid in dit paleis?

Helemaal tot mezelf, kom ik hier

U en Colombina roepen het beste in mij wakker

U begrijp het heel goed, dat merk ik: we moeten elkaar de ruimte gunnen – we moeten van elkaar aanvaarden wie we zijn... -

ANNA

Hè?

Had ik het daar met jou over?

SOUSOU

Ik praat er met u over, Anna

Omdat ik het belangrijk vind

ANNA

Blijf van Colombina af, Sousou, ik vraag het je

SOUSOU

Ik vermaak me met haar

Dat is het hoogste wat mensen samen kunnen doen: elkaar vermaken

Samen de verveling op een afstand houden

Colombina en Sousou.

COLOMBINA

Wat ben je aan het doen, Sousou?

Waarom heb je opeens van die dikke kleren aan?

SOUSOU

Buiten blaast een bijtend felle wind

En ik moet me beschermen

Mijn lichaam is mijn kapitaal, als danser

COLOMBINA

Maar...- Ik wil dit niet begrijpen...-

Maar wat heb jij met buiten te maken?

Hier in het paleis waait die wind toch niet?

SOUSOU

Ja, Colombina

Je hebt al begrepen wat je niet wilt begrijpen

Sousous tijd is voorbij, hier

De wereld is groot en ik moet verder

COLOMBINA

Nee...-

Nee...-

Nee...-

SOUSOU

Met zo'n woord houd je de gebeurtenissen niet tegen, Colombina

Dat is kennis die ik je nog mee kan geven

COLOMBINA

Dit kan niet waar zijn, Sousou

Zo kun je niet met mij omgaan

Uit mijn droomloze sluimer heb je me opgewekt

En nu ik eenmaal goed wakker ben, nu ik ga nadenken over wat ik met mijn leven wil, nu ik eenmaal weet dat jij, met jouw kracht, bestaat...-

Nu ga je weg?

Zo'n eikel ben je toch niet?

SOUSOU

Ik ben nooit wat mensen willen dat ik ben

Ik moet steeds weer een ander zijn

Ik ben olie op water: ik vermeng me niet

Ik ben de eenling die naar de wereld kijkt

COLOMBINA

Maar je hebt wel naar mij gelachen

Je hebt met me gepraat, je hebt mij aangeraakt

Je hebt me een illusie van mogelijke verbondenheid gegeven

SOUSOU

Nee, meisje, nu moet ik je toch corrigeren

Onze illusies, die maken we altijd zelf

En ik zal je nog iets vertellen: wie sterk is, echt sterk, die leeft zonder illusies

En zou je nu even opzij willen gaan? Ik moet nog van alles inpakken

COLOMBINA

Zo'n eikel ben je dus wel...-

SOUSOU

Vanavond nog wil ik vertrekken

Morgen word ik ergens anders verwacht

Al weten ze dat daar nog niet

COLOMBINA

Ik ben kwaad op jou, Sousou

Kwaad om wat je me aandoet

Maar ik weet: misschien zou ik je dankbaar moeten zijn

Jij hebt me iets geleerd en op dit ogenblik leer je me ook iets

Je heb me laten dansen, je hebt me laten merken dat ik op mezelf
vertrouwen kan

En nu laat je me merken dat ik op niets en niemand anders dan mezelf
vertrouwen kan

Dat ieder ander, hoe zacht zijn handen ook zijn en hoe verleidelijk zijn
glimlach, dat ieder ander elk moment mijn vijand kan blijken te zijn

Dat niemand kan worden vertrouwd

Wat zei je laatst? We leven in een tijd van 'ik'?

Misschien klopt dat niet, Sousou

Misschien is dat 'ik' juist van alle tijden

Zijn onze eigen zekerheden altijd waar we voor gaan en is ook
onbaatzuchtigheid een vorm van verkapt egoïsme

Ik weet het niet...- Ik zit te denken...-

Ga maar, Sousou

Ga maar gauw naar een nieuwe plek die je kunt slopen

Dan blijf ik hier achter

Ik, in m'n eentje

Ik

Sousou kijkt haar lang aan. Hij overweegt wat hij nog zou kunnen zeggen om Colombina van repliek te dienen, maar besluit dan te zwijgen. Zorgvuldig pakt hij zijn danskleding in een oude koffer en hij gaat af.

Enkele dagen later. Anna en Colombina. Beiden zien er afgetobder uit dan we tot nu toe van ze hebben gezien.

COLOMBINA

Zal ik uw nek masseren, Anna?

Dat vindt u toch altijd lekker?

ANNA

Doe maar – of nee, doe maar niet

Ik weet nu al hoe het zou voelen

Je zou je gedachten er niet echt bij hebben, want die zijn bij hem

COLOMBINA

Hou op, alstublieft, Anna

Die Sousou is al zo lang weg en aan hem denk ik nooit meer

ANNA

Dat is niet waar

Zijn naam ligt nog steeds op je lippen

En ik kan nog goed aan je zien waar hij je vastgehouden heeft

COLOMBINA

Nee – ik moet het toegeven – het is niet waar, wat ik daar zei: ik denk nog wel aan hem

't Is...- Hoe moet ik dat zeggen?

't Is alsof ik heel tevreden was in een mooie kamer

Maar toen ben ik er door hem op gewezen dat er in de muur van die kamer
een deur zit

En dat achter die deur misschien nog iets veel mooiers op me wacht

ANNA

En aan mij dacht je niet meer...-

COLOMBINA

Hij heeft me er ook aan herinnerd dat ik een vrouw ben

Een gewone vrouw met gezonde verlangens

En hij liet iets doorschemeren van...- Nou ja, dat kan ik niet goed zeggen

Maar er leek iets binnen mijn bereik te komen

ANNA

En toen opeens was hij weg

COLOMBINA

Toen hebt u hem weggestuurd...-

ANNA

Heb je dan echt geen instinct,

Colombina?

Begrijp je niet dat hij nooit zou zijn gebleven?

En zeker niet bij jou?

COLOMBINA

Ik begrijp steeds minder, denk ik wel eens

Dat zal het begin zijn van mijn ouderdom

ANNA

Binnenkort zoek ik een nieuwe Dame de Compagnie, Colombina

Ik ben in jou teleurgesteld

COLOMBINA

Toch neem ik Sousou niets kwalijk

Hij heeft me uren gegeven van hoop en van lachen en praten

Hij heeft me laten merken wie ik ook had kunnen worden

ANNA

Je hebt je kans gehad

Misschien dat een nieuw meisje de mogelijkheden beter benut en écht begrijpt wat koningin Anna nodig heeft

COLOMBINA

Binnenkort zal ik dakloos zwerven door de wereld

De mensen zullen me aankijken en vragen wat dat voor licht is, dat ze in mijn ogen zien

Dan zal ik mat glimlachen en zwijgen

Ik zal ze niet kunnen uitleggen wat het geluk is dat die ogen ooit hebben gezien

Dat ze bijna hebben gezien

Colombina is een productie van De Gemeenschap en tgECHO. De première vond plaats op 23 oktober 2013 in Theater Frascati, Amsterdam

Spel: Anna Schoen, Lotte Dunselman en René Geerlings

Concept en regie: Roy Peters

www.degemeenschap.nu

www.tgecho.com

Rob de Graaf (1952) werkt als tekstschrijver al sinds 1978 samen met theatermaker Marien Jongewaard. Daarnaast heeft hij geschreven voor andere gezelschappen, waaronder Dood Paard, Keesen&Co en Roy Peters/De Gemeenschap. Voor zijn werk ontving hij de Charlotte Köhler-prijs, de Prosceniumprijs en twee keer de Taalunie Toneelschrijfprijs. Hij geeft les aan de opleiding Writing for Performance van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht en aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten

www.denieuwetoneelbibliotheek.nl/rob_de_graaf

Toneelwerk o.a.

Colombina – 2013

*There is a discussion** – 2013

*In die nag** – 2012

*Pleinvrees** – 2012

Germanisch depressief – 2011

*Freetown** – 2010

*Interest** – 2009

*Met Joran aan zee** – 2009

*Stalker** – 2009

*Amateurs** – 2008

Het harde rood van mijn gelijk – 2006

AHAB – 2006

Vrede – 2006
Schuur* – 2006
Love – 2005
Geslacht – 2004
Pony – 2003
Neanderdal – 2001
Ko – 2001
Rob – *with a little help from my friends* – 2000
Mission Impossible – 1999
Nu zou hij moeten spreken – 1997
2SKIN – 1996
Metamorfosen – *Faces of Death* – 1995
Les enfants du paradis – 1992
En een kleine jongen zal ze hoeden – 1991
Oost, een experiment – 1991
A Hard Day's Night – 1991
Pavlov – 1990
Lever – 1990
Pygmalion – 1989
Rinus* – 1987
We hebben je op het toneel gezien. Je stond daar maar en je deed niets – 1978

* Deze teksten verschenen eerder in de reeks van
De Nieuwe Toneelbibliotheek (# 7/8, 17, 30, 62, 71, 107, 134 140 en 153)